

Nr 33

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försöksverksamhet på det nykterhetspolitiska området jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 februari 1967 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 42, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att under åren 1967 och 1968, utan hinder av rusdrycksförsäljningsförordningen, medge den försöksverksamhet på det nykterhetspolitiska området som förordats i propositionen samt att meddela de närmare föreskrifter som fordras för försöksverksamhetens genomförande.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att tillfälligt medge undantag från vissa bestämmelser i rusdrycksförsäljningsförordningen, så att olika former av försöksverksamhet på rusdrycksförsäljningsområdet, som föreslagits av alkoholpolitiska utredningen, kan genomföras.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 716 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 894 av herr *Rimmerfors m. fl.*, vari hemställets, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 42 ville i ett uttalande starkt understryka de aktualiserade förslagens karaktär av försöksverksamhet och led i pågående större utredningsverksamhet på alkoholpolitikens område liksom att försöksverksamhetens resultat inte utan mycket starka skäl får läggas till grund för förslag, som kan innebära ett föregripande av en framtida, samlad bedömning av alla de frågor, som tillkommer den alkoholpolitiska utredningen att utreda och söka lösa»; ävensom

2) motionen II: 893 av herrar *Hamrin* i Jönköping och *Nyberg*, vari hemställets, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 42 vad avser förslaget om friare regler för försäljning av starköl».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 579 av herrar *Schött* och *Brundin* samt II: 705 av herr *Carlshamre m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att destillerade drycker, vilkas alkoholhalt icke överstiger 22 volymprocent, skall i skattehänseende jämföras med starkvin»;

2) motionen II: 24 av herr *Gustafsson* i Borås, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att den sittande alkoholpolitiska utredningen får i uppdrag att jämväl överväga frågan om konsumentupplysning rörande alla slag av alkoholhaltiga drycker»; samt

3) motionen II: 192 av fru *Kristensson*, vari hemställts, »dels att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t att en utredning tillsättes i syfte att i första hand liberalisera handeln med starköl och lättvin,

dels att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att legitimationskontrollen vid systembutikerna snarast upphäves».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 24, II: 192, II: 705, II: 893 och II: 894.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns under följande rubriker på nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 2—3.

Utredningen, s. 3—7.

Remissyttrandena, s. 7—11.

Departementschefen, s. 11—13.

Motionerna

I *motionerna I: 716* och *II: 894* anför motionärerna bl. a. följande.

De stora medborgargrupper, som är speciellt intresserade av nykterhetsfrämjande samhällsåtgärder, har sedan decennier inriktat intresset på noggrant studium av försök med olika former för alkoholförsäljningen i syfte att finna de från nykterhetssynpunkt minst skadebringande försäljningsmetoderna. Hittills har dock experimentella åtgärder gällt ändringar av alkohollagstiftningen för hela landet, då denna efter längre tids erfarenhet på vissa punkter visat sig inte alls eller mindre ändamålsenlig från nykterhetssynpunkt.

De genom den förevarande propositionen aktualiserade försöken får anses representera en delvis ny typ av experiment på alkoholförsäljningens område. Dessa motiveras i varje fall inte tydligt med att berörda bestämmelser är ägnade att öka tendenserna till alkoholmissbruk i samhället utan

syftar närmast till att få till stånd en prövning huruvida en utbyggd försäljningsservice i form av ökad tillgång till alkoholdrycker i vissa fall kan förenas med kravet på tillfredsställande nykterhetsförhållanden. Pågående försök med måltidsfri spritdrycksutskänkning är exempel på experiment av liknande art som de nu aktuella.

Mot bakgrunden av den i vissa yttranden tämligen reserverade inställningen till utredningens förslag till försöksverksamhet — särskilt vad gäller starkölsförsäljning i friare former — ställer motionärerna sig ytterst tveksamma till denna verksamhet i de delar, som regeringen godtagit genom propositionen. De delar i huvudsak den uppfattning, som en av ledamöterna i den alkoholpolitiska utredningen uttalat, nämligen att de hittills begränsade men dock fullt tydliga tecknen på missbruk av mellanölet är av sådan art, att man lämpligen borde avvakta utvecklingen, innan försök med friare försäljning av starköl anordnas, om nu sådant försök över huvud bör ifrågakomma. Motionärerna erinrar om att detta försök går det enskilda vinstintresset direkt till mötes både på det industriella planet och i detaljhandelsledet. Risker för en överdriven och sannolikt skadlig reklam för starköl, som i nuvarande lagstiftning betecknas som rusdryck, kan mot bakgrunden av mellanölsreklamen inte uteslutas.

Skall de i propositionen förordade försöken genomföras, en åtgärd vartill motionärerna ställer sig i hög grad tveksamma särskilt vad gäller starkölsförsäljningen men även vad beträffar slopandet av utskänkingsförbudet i teaterfoajéer, vill motionärerna understryka uttalandet i propositionen att försöksverksamheten inte får föregripa framtida ställningstaganden. Uppmärksamheten riktas också på att försöksresultaten även är beroende på hur försöken genomföres. Därtill kommer de mycket stora svårigheterna att tolka utfallet av försöksverksamheten och orsakerna till detta. I fråga om sättet för försöksverksamhetens bedrivande borde t. ex. organiserade och fackmässigt genomförda observationer av utvecklingen mitt ute på fältet jämsides med inhämtande av statistiska försäljningsdata och deras bedömning kunna bli av stort värde, då försöksverksamhetens resultat skall granskas och bedömas. Denna verksamhet får dessutom såvitt nu kan bedömas inte utan vidare tillmätas avgörande betydelse och prövas för sig genom delreformer, innan övrigt utredningsmaterial sammanförts och kunnat bedömas. Dess resultat bör i stället i överensstämmelse med god och riktig ordning vid lösningen av andra samhällsfrågor sammanvägas med andra iakttagelser och erfarenheter liksom på dem grundade förslag på detta allmänt svårbedömda område. I den offentliga debatten har framskyntat, att t. ex. fri starkölsförsäljning nu omedelbart skulle införas i hela landet. I varje fall har saken framställts på sådant sätt, att allmänheten fått detta intryck. Denna fråga bör enligt motionärernas synsätt liksom övriga sidor av den alkoholpolitiska problematiken prövas i sitt större sammanhang, bl. a. i samband med principerna för alkoholbeskattningen.

Motionärerna i *motionen II:893* ställer sig kritiska främst till den föreslagna experimentverksamheten i fråga om starkölet. Allvarliga olägenheter med hänsyn till nykterhetstillståndet har enligt motionärerna förmärkts av det tillskott i ölkonsumtionen, som införandet av ett i den allmänna livsmedelshandeln fritt salubjudet mellanöl innebär. Från nykterhetsvårdande organ i olika delar av landet har alarmerande rapporter ingått om ett florerande missbruk särskilt bland vissa ungdomskategorier. Det synes motionärerna redan med tanke därpå innebära ett svårt misstag att införa ytterligare en öltyp i livsmedelsbutikerna och i ölutskänkingen, även om åtgärden skulle ha karaktären av försöksverksamhet. Man rör sig här på ett område, där det av flera skäl är angeläget att gå fram med yttersta försiktighet. Betydande skadeverkningar kan i många enskilda fall uppkomma även under en till tiden avgränsad försöksperiod. Därjämte är det tvivel underkastat, om det över huvud taget låter sig göra att med försök av detta slag åvägabringa några statistiskt säkra eller eljest relevanta uppgifter av betydelse för den fortsatta reformverksamheten på det nykterhetspolitiska området.

I *motionerna I:579* och *II:705* uppges, att gällande bestämmelser om beskattning av rusdrycker efter tillverkningsmetoden medfört vissa olämpliga och orättvisa konsekvenser. I den rikare differentiering av dryckesvanorna, innefattande en märkbar övergång från starkare till svagare drycker, som i vårt land kunnat iakttagas under senare år, har de s. k. apéritiferna kommit att spela en viss roll. Sådana saluföres dels som vin, dels som sprit. I Nya system AB:s sortiment ingår bland spritdryckerna ett antal drycker av denna typ med en alkoholhalt av omkring 45 volymprocent samt en enda, den italienska Campari Bitter, med en alkoholhalt av 21 volymprocent. Bland starkvinerna ingår ett antal jämförbara drycker med ungefär samma alkoholhalt som Campari men på grund av olika skatteregler saluförda till ett pris som uppgår till en tredjedel eller högst något mer än hälften av vad Campari kostar. Renat brännvin, nästan dubbelt så alkoholstarkt som Campari, är 3:50 kr. billigare per helbutelj än den jämförelsevis oskyldiga apéritifen.

Denna av skattereglerna betingade prissättning ter sig orättvis, då den diskriminerar en dryck i jämförelse med andra likartade som skiljer sig från den hårdare beskattade huvudsakligen däruti att de i fråga om tillverkningsmetod bättre anpassats till de svenska skattereglerna. Ur nykterhetspolitisk synpunkt måste det anses otillfredsställande att en svag dryck, som visat sig i övrigt ha förmåga att konkurrera med de starkare och skadligare spritdryckerna, hindras att göra sig gällande genom att av formella skäl beskattas på ett sätt som inte motsvarar dryckens faktiska karaktär och användningsområde.

Motionären i *motionen II:24* anser, att kravet på konsumentupplysning, som beaktats inom allt fler områden, bör föranleda varudeklaration även beträffande rusdryckerna. Den alkoholpolitiska utredningen har inte till uppgift att överväga om och i vad mån konsumentupplysning med varudeklaration skall förekomma i alkoholreklamen eller i systembutiker och på flaskornas etiketter. Även den, som helst såge att all reklam för de ur hälsosynpunkt riskabla varor — som alkoholdrycker odisputabelt utgör — försvunne, har dock intresse av att frågan om varudeklaration och annan konsumentupplysning överväges. Skall alkoholreklam även i fortsättningen förekomma i vårt land synes det vara en mycket rimlig begäran att reklamen ger varudeklaration och gärna också vissa fakta om dryckernas risker.

Det är fullt klarlagt att just alkoholen är ett av våra farligaste nervgifter. Bara detta borde vara skäl nog till en sund och väl avvägd konsumentupplysning och varudeklaration. Därtill kommer vissheten att alkoholen för många — om inte för alla — har tillvänjningsbefordrande och vanebildande egenskaper. Fysiologiska, farmakologiska och biokemiska forskningsrön pekar alla mot de oerhörda risker de flesta människor måste räkna med vid alkoholbruk redan på initialstadiet. Ett oemotståndligt begär och beroende kan utvecklas hos de individer, vilkas anlag och förvärvade egenskaper leder dem att söka och finna ett slags utväg i alkoholen. Reklamen borde ge en exakt upplysning om detta. Därtill kommer önskemålet att t. ex. upplysning om alkoholstyrkan klart anges på flaskorna.

Naturligtvis kan det sägas, att de som av skilda anledningar köper alkoholdrycker rimligen borde ha åtminstone en ungefärlig kännedom om alkoholhalten i dryckerna. Tydligen är så inte fallet. Troligen kan t.o.m. en viss form av alkoholreklam inge en föreställning om att vissa alkoholdrycker knappast har några skadeverkningar.

Bryggeriindustrin har enligt statistiska uppgifter satsat 3,7 miljoner kronor på introduktionsreklamen för mellanölet, en dryck som man trodde skulle ersätta starkare drycker. I själva verket har — bortsett från en kvantitetsmässigt ganska ringa nedgång av starkölet — det nya ölet mest trängt fram på bekostnad av den vanliga pilsnern, som håller lägre alkoholhalt. Den väldiga reklamen för det nya ölet har emellertid aldrig givit några fakta om att ölet kan medföra risker. Det har emellertid visat sig att mellanöl synes ha blivit en ganska vanlig dryck för vissa tonåringar och för alkoholmissbrukare. Livsmedelsbutikerna i Stockholms tunnelbanor har måst införa restriktioner i försäljningen. Då det nya ölet introducerades på svensk marknad hade det varit lämpligt att bryggerinäringen haft skyldighet till en varudeklaration, omfattande alkoholprocent, och t. ex. ett meddelande om att den nya drycken knappast är lämplig för bilförare. Även om alkoholhalten är låg jämfört med starkvin och starksprit kan drycker av detta slag få skadeverkningar på grund av bl. a. det låga priset och lättillgängligheten.

När frågan om varudeklaration varit uppe till övervägande har man invänt, att angivande av alkoholprocenten kunde få en icke önskvärd effekt. Människor kunde lockas till drycker, som i jämförelse med andra hade låg alkoholprocent, utan att vara medvetna om effekten av även dessa drycker. Dylika invändningar är värda allt beaktande och skäl kan vägas mot skäl. Enligt motionären förefaller dock övervägande skäl tala för att frågan om såväl konsumentupplysning som varudeklaration beträffande alkoholdrycker förutsättningslöst överväges.

I *motionen II: 192* vänder sig motionären mot att rusdrycker inte får försälas annat än genom Nya system AB. Denna ordning skapar emellertid enligt motionärens mening en negativ psykologisk effekt. Nykterhetspolitikerna synes vilja undervärdera lockelsen i det som är omgärdat av restriktioner. Erfarenheterna av det nuvarande systemets effekt på nykterhetstillståndet i riket är ej sådana att de utgör skäl för ett bibehållande av monopolet.

Missbrukare skaffar sig alltid tillgång till rusdrycker — om än till mycket stora kostnader — under det att man försvårar inköp för konsumenter i allmänhet. Det finns anledning antaga att en ökad frihet kommer att medföra en naturligare inställning till rusdryckskonsumtionen.

Med hänsyn till den långa tid som försäljningsmonopolet existerat synes det emellertid lämpligt att en avveckling sker successivt. Det föreslås därför att en utredning tillsättes i syfte att i första hand liberalisera handeln med starköl och lättvin.

Utskottet

I propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att tillfälligt medge att viss av alkoholpolitiska utredningen begärd försöksverksamhet kommer till stånd utan hinder av gällande bestämmelser. Utredningen har begärt att få pröva friare regler för försäljning av starköl inom ett par försöksområden, att få slopa begränsningen av dryckesurvalet vid försöksverksamheten med måltidsfri spritdrycksförtäring, att försöksvis få utskänka rusdrycker i teaterfoajéer samt att undersöka effekterna av ändrade öppethållandetider vid systembolagets butiker. Departementschefen tillstyrker de tre förstnämnda försöken, men avstyrker med hänvisning till bl. a. de synpunkter som framkommit vid remissbehandlingen av utredningens förslag att försöksverksamheten också skall omfatta systembutiker-
nas öppethållande.

Inom alkoholpolitiska utredningen har alla ledamöter utom en varit eniga om värdet av den föreslagna försöksverksamheten. Den ledamot som haft avvikande mening har ansett att försöket med en friare starkölsförsäljning

är utan värde och att man i stället bort avvakta ytterligare erfarenheter av försäljningen av mellanöl.

I motionerna I: 716 och II: 894 förklarar motionärerna att de i huvudsak ansluter sig till den uppfattning som uttalats av reservanten i alkoholpolitiska utredningen, men motionärerna nöjer sig med att hemställa om ett riksdagsuttalande som starkt understryker de förevarande förslagens karaktär av försöksverksamhet.

I motionen II: 893 yrkas däremot avslag på propositionen i vad den avser friare regler för försäljning av starköl. Motionärerna ifrågasätter värdet av denna försöksverksamhet och anser att betydande skadeverkningar i enskilda fall kan uppkomma även under en begränsad försöksperiod.

Utskottet är för sin del berett att understryka att den föreliggande propositionen endast avser försöksverksamhet och att ett bifall till propositionen inte till någon del föregriper det slutliga ställningstagandet till nykterhetspolitikens framtida utformning, särskilt som dessa förhållanden med all önskvärd tydlighet redan framgår av såväl utredningens framställning som av propositionen. I den mån allmänheten, såsom i de förstnämnda motionerna görs gällande, skulle ha fått den uppfattningen att en fri starkölsförsäljning nu omedelbart skulle införas i hela landet, befarar dock utskottet att ett sådant uttalande inte kan tillrättalägga en dylik missuppfattning.

Beträffande de invändningar som i övrigt rests mot försöket med en friare starkölsförsäljning finner utskottet att det givetvis kan ifrågasättas om ett försök kommer att ge några resultat av värde, men att ingen med nämnvärd säkerhet kan uttala sig därom förrän försöket genomförts. Det finns anledning förmoda att de intressantaste erfarenheterna av en friare starkölsförsäljning kommer att erhållas från utskänkningsen, där starkölet i viss mån bibehållit sin position efter mellanölens införande. Att försäljningen av starköl i systembutikerna sjunkit i betydande omfattning, sedan mellanölet tillkom, ger anledning till det antagandet att intresset för starkölsförsäljning inom den enskilda handeln sannolikt kommer att vara förhållandevis svalt. Det finns under dessa förutsättningar inte anledning att befara att den föreslagna försöksverksamheten skulle medföra några sociala skadeverkningar av nämnvärd betydelse. Skulle mot förmodan försöket snabbt ge entydiga utslag på ett försämrat nykterhetsläge inom försöksområdena har Kungl. Maj:t möjligheter att omgående avbryta verksamheten.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 893 och tillstyrker alltså den föreslagna försöksverksamheten med en friare starkölsförsäljning. Genom vad utskottet ovan uttalat torde yrkandet i motionerna I: 716 och II: 894 få anses vara tillgodosett.

Vad gäller alkoholpolitiska utredningens förslag i övrigt finner utskottet i likhet med departementschefen och flertalet remissinstanser att lördagsstängning av systembutikerna uppenbarligen skulle innebära en väsentligt

försämrad service åt allmänheten samt medföra risker för ökad langning, medan försöken i fråga om spritdrycksutskänknings, vilka är av mera begränsad räckvidd, inte föranleder någon erinran från utskottet, som således tillstyrker propositionen i dess helhet.

I samband med behandlingen av propositionen tar utskottet också upp vissa vid riksdagens början väckta motioner med nära anknytning till alkoholpolitiska utredningens uppdrag.

I motionerna I: 579 och II: 705 hemställs att riksdagen måtte besluta, att destillerade drycker, vilkas alkoholhalt inte överstiger 22 volymprocent, skall i skattehänseende jämföras med starkvin. Motionärerna avser med sitt yrkande närmast att den italienska drycken Campari Bitter inte skall beskattas hårdare än s. k. vinaperitifer med ungefär samma alkoholhalt. Enligt såväl den svenska tillverkningslagstiftningen som brysselnomenklaturens definitioner till tulltaxan är Campari Bitter på grund av framställningsmetoden att anse som en spritdryck. Rent tekniskt skulle ett bifall till motionsyrkandet därför medföra att man i skattelagstiftningen skulle införa en undantagsbestämmelse för en särskild produkt och att denna vara skulle särbehandlas inte bara i tulltaxan utan även i de särskilda schablon-tullbestämmelserna för resandeförseln. Härigenom skulle man även öppna möjligheter för en lägre beskattning av alla spritdrycker, som brukar förtäras i utspätt skick. Om man jämför Campari Bitter med vin i beskattningshänseende, bör konsekvensen bjuda att drycken får samma ställning vid utskänkningen. På samma grund skulle i så fall en vinrestaurang kunna begära att få servera spritdrycker som späts ut till högst 22 volymprocent, vilket är den övre alkoholgränsen för vin. Utskottet finner inte att den föreslagna åtgärden skulle vara av nämnvärd betydelse från nykterhetspolitisk synpunkt med hänsyn bl. a. till att konsumenterna redan är väl tillgodosedda med vinaperitifer av ungefär samma typ som Campari Bitter, vilka alltså beskattas enligt de gynnsammare regler som gäller för vin. Frågan om avvägningen av beskattningen mellan vin och spritdrycker liksom skatteinstrumentets betydelse över huvud taget inom alkoholpolitiken hör emellertid till de centrala uppgifterna i den alkoholpolitiska utredningens uppdrag och utskottet finner därför inte skäl förorda att man föregriper kommitténs ställningstagande i dessa frågor genom att i strid mot hittillsvarande praxis besluta om beskattningsåtgärder i en detaljfråga av sekundärt intresse.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 579 och II: 705.

I motionen II: 24 hemställer motionären om riksdagsskrivelse av innebörd att alkoholpolitiska utredningen genom tilläggsdirektiv skulle få i uppdrag att också överväga frågan om konsumentupplysning rörande alla slag av alkoholhaltiga drycker.

Utskottet vill i denna fråga nöja sig med att erinra om att utredningen är oförhindrad att ta upp alla frågor av nykterhetspolitisk betydelse till

behandling, alltså även den som motionären aktualiserat. Med hänsyn härtill finner utskottet inte skäl tillstyrka riksdagsskrivelse i ämnet och utskottet avstyrker således detta motionsyrkande.

I motionen II: 192 hemställs slutligen om en utredning i syfte att liberalisera handeln med starköl och lättvin samt om en riksdagsskrivelse angående slopande av legitimationskontrollen vid inköp av rusdrycker. Det syns utskottet som om motionären förbisett att de föreslagna åtgärderna helt faller inom den alkoholpolitiska utredningens uppdrag och att det därför inte finns skäl att begära ytterligare utredning på detta område eller att genom beslut om partiella ändringar av alkohollagstiftningen rubba förutsättningarna för utredningsarbetet.

Utskottet avstyrker således motionen II: 192.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 42 och med avslag på motionen II: 893 av herrar Hamrin i Jönköping och Nyberg, måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att under åren 1967 och 1968, utan hinder av rusdrycksförsäljningsförordningen, medge den försöksverksamhet på det nykterhetspolitiska området, som förordats i propositionen;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 579 av herrar Schött och Brundin samt II: 705 av herr Carlshamre m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 716 av herr Bengtson m. fl. och II: 894 av herr Rimmerfors m. fl.,

3) motionen II: 24 av herr Gustafsson i Borås, ävensom

4) motionen II: 192 av fru Kristensson,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Wärnberg*, Tage Johansson, Enarsson, Erik Filip Petersson, Ottosson, Tistad och Mattsson*; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Asp, Andersson i Essvik, Eriksson i Bäckmora*, Forsberg, Carlsson i Västerås, Larsson i Umeå, Dahlgren och Öhvall.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Wärnberg* och *Erik Filip Petersson*, vilka
dels ansett att det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 7 börjar med
orden »Utskottet är» och slutar med orden »vara tillgodosett» bort ha följande lydelse:

»Beträffande förslaget om försök med friare starkölsförsäljning ifrågasätter utskottet om en sådan försöksverksamhet har någon uppgift att fylla. Det kan nämligen med stor säkerhet antas att denna begränsade verksamhet blir ett prov utan värde på grund av att de som har intresse av en konsumtionsökning under tiden försöksverksamheten pågår kommer att iakttaga återhållsamhet med reklam och andra försäljningsstimulerande åtgärder, varför resultatet av provet blir missvisande.

Av den senaste försäljningsstatistiken framgår att starkölsförsäljningen gått relativt kraftigt tillbaka sedan mellanölet infördes. Denna tillbakagång synes vara den enda påvisbara positiva nykterhetspolitiska vinsten av mellanölets införande, varför en uppmuntran till ökad försäljning av starköl knappast kan anses vara motiverad. Den angelägnaste undersökningen f. n. på ölhanteringsområde borde i stället vara en kartläggning av mellanölets nykterhetspolitiska effekter, då ju erfarenheterna från ordningspolis och nykterhetsvårdande myndigheter varit mycket delade.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen II: 893 och avstyrker alltså propositionen i vad den avser försöksverksamhet med friare regler för försäljning av starköl. Genom detta ställningstagande torde det i motionerna I: 716 och II: 894 begärda uttalandet, som starkt skulle understryka att propositionens förslag endast avser försöksverksamhet, inte längre vara påkallat, då motionärernas farhågor i första hand avser försöket med den friare starkölsförsäljningen.»

dels ansett, att utskottet under punkt A bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 893 av herrar Hamrin i Jönköping och Nyberg måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 42 i vad densamma avser försöksverksamhet med friare regler för försäljning av starköl men bemyndiga Kungl. Maj:t att under åren 1967 och 1968, utan hinder av rusdrycksförsäljningsförordningen, medge den försöksverksamhet i övrigt på det nykterhetspolitiska området, som förordats i propositionen.